

Sygn. akt I C 1049/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSR Daniel Mychliński

Protokolant – Ewelina Goryszewska

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 14 września 2016 r. w Ciechanowie

sprawy z powództwa Powiatu (...)

przeciwko E. S.

o wydanie ruchomości

orzeka:

powództwo oddala.

Sygn. akt I C 1049/15

UZASADNIENIE

Powód Powiat (...) wniósł do Sądu Rejonowego w Ciechanowie pozew o nakazanie pozwanej E. S., aby wydała zestaw komputerowy składający się z komputera L. (...)(...) (...), nr seryjny (...) z klawiaturą (...) F.-S. U. Keyboard i myszką L. E. M., zestaw płyt R. D., dokument gwarancji i listwę zasilającą E. (...) m, ewentualnie – w przypadku gdyby pozwana nie posiadała już w/w rzeczy – o zasądzenie od niej na rzecz powoda kwoty 3.756,42 zł stanowiącej równowartości w/w zestawu komputerowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 sierpnia 2015 r. do dnia zapłaty. Ponadto wnosił o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż pozyskał środki unijne na realizację projektu „eIntegracja – Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Powiecie (...)”. Po wyłonieniu tzw. „beneficjentów ostatecznych projektu” użyczył im na okres realizacji projektu zakupione ze środków unijnych i środków finansowych Powiatu (...) zestaw komputerowy i łącze internetowe oraz zapewnił im dostęp do internetu na okres tzw. „trwałości projektu”, tj. przez kolejnych 6 lat. Następnie Powiat zawarł z pozwaną E. S. umowę użyczenia w/w sprzętu komputerowego. Pozwana nie wypełniła jednak warunków udziału w projekcie, tj. nie uczestniczyła w 2 obowiązkowych szkoleniach i nie usprawiedliwiła w terminie swojej nieobecności, mimo prawidłowego zawiadomienia o terminach szkoleń oraz o konsekwencjach nie uczestniczenia w nich. Z tych powodów, a więc z uwagi na używanie rzeczy w sposób sprzeczny z umową (bez obowiązkowego przeszkolenia), Powiat wypowiedział pozwanej umowę użyczenia i wystosowało do niej pisemne żądanie wydania zestawu komputerowego. Pozwana do chwili obecnej nie uczyniła zadość powyższemu. Powiat podniósł także, że w przypadku niedotrzymania warunków realizacji projektu w zakresie efektów, tj. m.in. ilości przeszkolonych beneficjentów, którzy otrzymali w użyczenie komputery (wymóg efektywności 100%), mógł zostać

ukarany finansowo, a nawet zostać zobowiązany do zwrotu otrzymanego dofinansowania na realizację projektu (k. 2-3, k. 42-42verte).

Pozwana E. S. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Uzasadniając swoje stanowisko wskazywała, iż nie mogła uczestniczyć w jednym szkoleniu z powodu wezwania patrolu policji i jego interwencji do będącego pod wpływem alkoholu awanturującego się starszego syna. Służby nie zabrały go jednak do izby wytrzeźwień, wobec czego kobieta miała obawy, żeby pozostawić pod jego opieką młodszego 6-letniego syna, dlatego też nie zjawiała się na szkoleniu. Na drugim ze szkoleń nie uczestniczyła, korzystając z jednej dozwolonej nieobecności. Ponadto wskazywała, iż wezwanie do złożenia wyjaśnień odnośnie przyczyn nieobecności na szkoleniu zostało odebrane przez jej syna – D. S., który w owym czasie był w ciągu alkoholowym i przekazał je jej już po upływie 3-dniowego terminu na składanie wyjaśnień. Mimo złożenia usprawiedliwienia nie zostało ono przez Powiat uwzględnione, jak również nie zaproponowano jej uczestnictwa w kolejnym terminie szkolenia (k. 47).

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

Powiat (...) realizował projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej „eIntegracja – Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Powiecie (...)”. W ramach tego przedsięwzięcia zakupiono m.in. 1630 sztuk sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz dostępem do sieci dla gospodarstw domowych. Aby zgłosić się do wzięcia udziału w projekcie należało spełnić warunki określone w § 4 regulaminu rekrutacji i uczestnictwa oraz złożyć stosowne dokumenty rekrutacyjne. Zakwalifikowani uczestnicy mieli otrzymać bezpłatnie komputer oraz dostęp do internetu na okres ponad 6 lat. Każdy z uczestników miał zostać bezpłatnie przeszkolony zarówno w zakresie obsługi komputera, jak i korzystania z internetu. Głównym celem projektu było przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu wśród gospodarstw domowych zagrożonych wykluczeniem z powodu trudnej sytuacji materialnej lub niepełnosprawności. Informacje o projekcie były ogłaszane w środkach masowego przekazu, tj. w radu, telewizji, internecie, jak również na słupach i gablotach ogłoszeniowych w całym Powiecie (...).

dowód: faktura k. 4-5, oferta przetargowa k. 6-12, karta środka trwałego k. 13 i zeznania świadka J. P. k. 54-55

E. S. spełniała kryteria formalne wzięcia udziału w projekcie, bowiem jest osobą bezrobotną, samotnie wychowującą małoletniego 6-letniego syna. Wspólnie z nimi zamieszkuje również jej starszy syn, który cierpi na chorobę alkoholową. Rodzina S. nie posiadała zarówno komputera, jak i internetu.

dowód: zeznania świadków A. O. k. 55 i D. S. k. 65 oraz zeznania pozwanej E. S. k. 66

W dniu 17 września 2014 r. uprawnieni pracownicy Starostwa udzielili E. S. ogólnej informacji o projekcie oraz zawarli z nią umowę użyczenia zestawu komputerowego składającego się z komputera L. (...)(...) (...), nr seryjny (...) z klawiaturą (...) F.-S. U. Keyboard i myszką L. E. M., zestawem płyt R. D., dokumentem gwarancji i listwą zasilającą E. (...) m. Zgodnie z treścią przedmiotowej umowy pozwana stała się tzw. „beneficjentem ostatecznym” i zobowiązała się m.in. do uczestnictwa w szkoleniach w celu nabycia umiejętności obsługi komputera i korzystania z internetu.

dowód: umowa użyczenia k. 14-17, zeznania świadków A. O. k. 55 i D. S. k. 65 oraz zeznania pozwanej E. S. k. 66

W dniu 2 października 2014 r. upoważnione przez Powiat osoby dostarczyły E. S. i zainstalowały u niej zestaw komputerowy wraz z łączem internetowym. W chwili dostawy doręczono pozwanej również specyfikację sprzętu i regulamin projektu. W powyższych dokumentach nie było informacji o liczbie godzin, ani terminach prowadzenia szkoleń.

dowód: protokół zdawczo - odbiorczym z listą sprzętu oraz innych elementów składających się na zastaw komputerowy k. 18-21

W dniu 2 lutego 2015 r., Powiat (...) skierował do E. S. pismo, w którym zawiadomił ją o terminie i miejscu 5-dniowego obowiązkowego szkolenia z zakresu obsługi komputera. Ponadto wskazał, iż uczestnik szkolenia zobowiązany

jest do regularnego uczęszczania na organizowane w ramach projektu szkolenia. W przypadku braku możliwości uczestniczenia w szkoleniu powinien on zgłosić informację w tym zakresie najpóźniej na 3 dni przed szkoleniem, pod rygorem wykluczenia z projektu. Każdy beneficjent miał prawo do 1 nieusprawiedliwionej nieobecności na szkoleniu, kolejna nieusprawiedliwiona nieobecność skutkowałą wykluczeniem go z projektu.

dowód: zawiadomienie o terminie i miejscu szkoleń z zakresu obsługi komputera k. 22 i potwierdzenie odbioru k. 23

Pozwana E. S. ostatecznie wzięła udział w 3 szkoleniach, w jednym jako nie wymagającym usprawiedliwienia nie uczestniczyła, natomiast w dniu 15 marca 2015 r. nie mogła się pojawić z powodu interwencji policji, wezwanej do awanturującego się i będącego pod wpływem alkoholu syna D. S. .

dowód: zeznania świadków A. O. k. 55, D. S. k. 65 oraz zeznania pozwanej E. S. k. 66

Pismem datowanym na dzień 20 kwietnia 2015 r., beneficjent projektu wezwał E. S. do złożenia wyjaśnień odnośnie przyczyn nieobecności na szkoleniu w dniach 15 lutego i 15 marca 2015 r. Wskazał, że wyjaśnienia należy złożyć w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania niniejszego wezwania wraz ze wszystkimi dowodami uprawdopodobniającymi prawdziwość wyjaśnień. Powiadomiono także, że nie złożenie w terminie wyjaśnień będzie traktowane jako rezygnacja z udziału w projekcie.

dowód: wezwanie k. 24

Powyższe pismo zostało odebrane przez D. S. – syna pozwanej E. S. w dniu 22 kwietnia 2015 r., który w owym czasie był w ciągu alkoholowym i przekazał korespondencję adresatce dopiero po kilku dniach.

dowód: potwierdzenie odbioru k. 25, zeznania świadka D. S. k. 65 oraz zeznania pozwanej E. S. k. 66

Dnia 7 maja 2015 r. do Starostwa Powiatowego w C. wpłynęło pismo pozwanej, w którym wyjaśniła przyczyny swojej nieobecności na szkoleniach. Wskazała, iż powodem jej nieobecności było przybycie patrolu policji w celu interwencji do jej syna i musiała zostać w domu.

dowód: pismo E. S. wraz z potwierdzeniem nadania k. 26-27 oraz zeznania pozwanej E. S. k. 66

Pismem z dnia 22 czerwca 2015 r., Powiat skierował do E. S. oświadczenie o wypowiedzeniu umowy i wezwał ją do zwrotu przedmiotu umowy.

dowód: pismo Powiatu k. 28-29 i potwierdzenie odbioru k. 30

W dniu 19 sierpnia 2015 r. Powiat (...) wezwał pozwaną do wydania rzeczy, w terminie 3 dni od dnia otrzymania wezwania.

dowód: wezwanie k. 31 i potwierdzenie odbioru k. 32

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wymienionych wyżej dowodów.

Ustalenia dotyczące programu „eIntegracja – Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Powiecie (...)”, przedmiotu umowy użyczenia i jego szczegółowych warunków, w tym obowiązku uczestnictwa przez biorącą w użyczenie w szkoleniach związanych z nabyciem umiejętności obsługi komputera i korzystania z internetu oraz konsekwencji nie wypełnienia tego obowiązku, ustalono w oparciu o dokumenty przedłożone przez strony i niekwestionowane w toku tego procesu.

Niespornymi są okoliczności dotyczące uczestnictwa przez pozwaną w szkoleniach odbywających się w dniu 22 lutego 2015 r., 1 marca 2015 r. i 8 marca 2015 r. Potwierdziły to obie strony.

Sąd dał wiarę w całości zeznaniom pozwanej E. S.. Jej wyjaśnienia, a potem zeznania dotyczące jej osoby i jej sytuacji rodzinnej, podpisywania umowy, przyczyn nie uczestnictwa w szkoleniach, nie odebrania przez nią, a jej syna w dniu 21 kwietnia 2015 r. przesyłki Powiatu z dnia 20 kwietnia 2015 r., a także problemów alkoholowych D. S. są wiarygodne i logiczne. Część tych zeznań znajduje potwierdzenie w dokumentach, np.: w zwrotnym potwierdzeniu odbioru przesyłki, podpisanej przez D. S. oraz w innych pismach kierowanych i odbieranych osobiście przez pozwaną. Szereg faktów przytaczanych przez pozwaną potwierdzają też świadkowie przesłuchiwani w tej sprawie, których zeznania również należało uznać za wiarygodne.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości. Przedmiotem roszczenia Powiatu (...) jest żądanie wydania zestawu komputerowego składający się z komputera, klawiatury, myszki, zestawu płyt, dokumentem gwarancji i listwy zasilającej, ewentualnie, w przypadku gdyby pozwany nie posiadał już w/w rzeczy, o zasądzenie od niej kwoty 3.756,42 zł stanowiącej równowartości w/w zestawu komputerowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 sierpnia 2015 r. do dnia zapłaty. Roszczenie to zostało oparte na przepisie art. 222 § 1 KC, zgodnie, z którym właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Roszczenie windykacyjne służy właścicielowi przeciwko osobie, która jego rzeczą faktycznie włada, tak, więc jego koniecznymi przesłankami jest nie tylko status właściciela i fakt, że nie włada on sam lub przez inną osobę swoją rzeczą, ale także fakt, że rzeczą tą faktycznie włada osoba do tego nieuprawniona (por. wyrok SN z dnia 23 września 1992 r., sygn. akt II CRN 99/92). Przesłankami udzielenia ochrony przewidzianej w powyższym przepisie jest więc kumulatywne spełnienie dwóch przesłanek pozytywnych i jednej negatywnej, tj.: właściciel wyzuty jest z posiadania rzeczy, roszczenie swoje kieruje przeciwko posiadaczowi jego rzeczy, a temu posiadaczowi nie przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą.

W sprawie niniejszej spór między stronami sprowadzał się przede wszystkim do ustalenia tego, czy pozwanej przysługuje skuteczne względem powoda prawo do władania zestawem komputerowym, objętym żądaniem powoda, a zatem do rozstrzygnięcia zgłoszonego przez pozwaną tzw. zarzutu hamującego.

Bezspornym między stronami było to, iż powód jest właścicielem zestawu komputerowego oraz to, iż zestaw ten jest w posiadaniu pozwanej. W pierwszej kolejności należało, zatem ustalić, na jakiej podstawie zestawem komputerowym władała pozwana i czy podstawa ta nadal jest aktualna.

Między stronami doszło do zawarcia umowy użyczenia określonego w pozwie zestawu komputerowego. Przez umowę użyczenia, stosownie do art. 710 KC, użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony lub nieoznaczony, na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy. Powód zezwolił biorącej na bezpłatne używanie przedmiotu umowy oraz bezpłatne korzystanie z internetu (§ 1 pkt 4 umowy z dnia 22 września 2014 r.). Umowa została zawarta na czas określony, tj. na okres realizacji projektu i trwałości projektu, a wywoływała skutki prawne od dnia protokolarnego przekazania biorącej sprzętu komputerowego z oprogramowaniem i łącza internetowego (tj. od dnia 17 października 2014 r.) do dnia 31 lipca 2020 r.

Zgodnie natomiast z art. 716 KC, jeżeli biorący używa rzeczy w sposób sprzeczny z umową albo z właściwościami lub z przeznaczeniem rzeczy, jeżeli powierza rzecz innej osobie nie będąc do tego upoważniony przez umowę ani zmuszony przez okoliczności, albo jeżeli rzecz stanie się potrzebna użyczającemu z powodów nieprzewidzianych w chwili zawarcia umowy, użyczający może żądać zwrotu rzeczy, chociażby umowa była zawarta na czas oznaczony.

Strony w § 5 umowy ustaliły przypadki, w których użyczający będzie mógł żądać natychmiastowego zwrotu przedmiotu umowy. Będą to w szczególności sytuacje, kiedy:

1. biorący używa przedmiot użyczenia sprzecznie z właściwościami, przeznaczeniem lub umową,

2. biorący przekaze przedmiot użyczenia osobie trzeciej do używania,
3. biorący zmieni miejsce zamieszkania i lokalizację sprzętu komputerowego lub łącza internetowego, bez uprzedniego powiadomienia koordynatora projektu, asystenta koordynatora projektu lub innych osób wskazanych przez Starostę (...),
4. zmieniają się okoliczności mające wpływ na możliwość uczestnictwa w projekcie,
5. niemożliwym będzie przeprowadzenie kontroli,
6. oraz w innych sytuacjach, gdy biorący rażąco narusza postanowienia regulaminu lub umowy.

Powód pismem z dnia 22 czerwca 2015 r. skierował do pozwanej E. S. oświadczenie o wypowiedzeniu umowy użyczenia ze skutkiem na dzień jego doręczenia, z uwagi na rażące – w jego ocenie – naruszenie postanowień umowy, poprzez niewykonanie, wynikającego z § 4 ust. 16 pkt 2 umowy oraz § 7 ust. 4 regulaminu, obowiązku uczestnictwa w obowiązkowych 5-dniowych szkoleniach z zakresu obsługi komputera. Powód wskazał, że mimo skierowania do pozwanej wezwania do złożenia wyjaśnień odnośnie przyczyn nieobecności na szkoleniu w terminie 3 dni od daty otrzymania wezwania, tj. od dnia 22 kwietnia 2015 r., pod rygorem wykluczenia z projektu, pozwana uchybiła powyższemu i złożyła wyjaśnienia dopiero w dniu 7 maja 2015 r. Zgodnie natomiast z treścią § 7 ust. 4 regulaminu – na czym oparł się Powiat – obowiązkiem każdego beneficjenta projektu, jest regularne uczęszczania na organizowane w ramach tego projektu szkolenia.

Nie jest jednak prawdą, że pozwana uchybiła terminowi do usprawiedliwienia swojej nieobecności na poszczególnych częściach szkolenia, albowiem – wbrew twierdzeniom powoda – stosownego wezwania nie doręczono pozwanej w dniu 22 kwietnia 2015 r. Ustalenia, jakich dokonał Sąd, które zostały dowiedzione przez pozwaną, prowadzą do wniosku, że w/w przesyłkę odebrała nie E. S., a jej syn – D. S., który wówczas był w ciągu alkoholowym, a zatem znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Oczywiście jest, że w tej sytuacji pozwana nie może ponosić negatywnych skutków odbioru, a następnie nie terminowego przekazania jej tego pisma przez syna. Tym samym należy uznać, iż wezwanie do złożenia wyjaśnień odnośnie przyczyn nieobecności na szkoleniu zostało pozwanej doręczone później, a w efekcie swoje wyjaśnienia o przyczynach nie uczestniczenia w jednym szkoleniu (na drugim mogła być nieobecna, bez nieusprawiedliwienia) złożyła Powiatowi w terminie.

Z tego względu Powiat winien był umożliwić pozwanej wzięcie udziału w szkoleniu w innym terminie, co było często praktyką Powiatu.

Tym samym rozwiązanie przez powoda w trybie natychmiastowym przedmiotowej umowy użyczenia należało uznać za bezskuteczne.

Jednocześnie, niezależnie od powyższego, wskazać należy, że żądanie Powiatu wydania przez pozwaną użyczonego jej sprzętu komputerowego, jest nadużyciem prawa.

Zgodnie z art. 5 KC nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Odmowa udzielenia ochrony prawnej na podstawie art. 5 KC z uwagi na jego wyjątkowy charakter musi być niewątpliwie uzasadniona istnieniem okoliczności rażących i nieakceptowalnych w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości.

W pierwszej kolejności należy zatem wskazać, iż ideą realizacji przez Starostwo Powiatowe w C. przedmiotowego projektu było przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu wśród gospodarstw domowych zagrożonych wykluczeniem z powodu trudnej sytuacji materialnej lub niepełnosprawności. Jak wskazano w stanie faktycznym pozwana jest matką samotnie wychowującym małoletniego syna, starszy syn jest uzależniony od alkoholu i często wpada w tzw. „ciągi alkoholowe”, podczas których i po których ma problemy z pamięcią, kobieta jest także bezrobotna. Rodzina S. nie

posiada w domu zarówno komputera, jak i internetu. Niewątpliwie sytuacja majątkowa i życiowa pozwanej jest ciężka. Pozyskując wiedzę odnośnie możliwości wzięcia udziału w projekcie pozwana naturalnie chciała pomóc nie tyle sobie, co synom. Dzięki pozyskaniu komputera wraz z internetem, młodszy, uczący się jeszcze chłopiec niewątpliwie miał możliwości używania go w celu poprawy i rozwinięcia swoich zainteresowań i wiedzy potrzebnej w szkole.

Należy jednak wskazać, że Powiat nie podchodził do każdej z tych osób indywidualnie, nie analizował faktycznych przyczyn, z powodu których uczestnicy nie stawili się na wskazane szkolenia. Natomiast jak wynika z podstawowych informacji o projekcie adresowane było ono dla osób w trudnej sytuacji materialnej lub z niepełnosprawnościami, już zatem z tego wypływa wniosek, iż w grupie tej znajdują się osoby obarczone różnymi skomplikowanymi i dotkliwymi sytuacjami życiowymi, w stosunku do których wręcz wymagane jest podejście spersonalizowane. Brak takiego indywidualnego podejścia do konkretnej sytuacji i restryktywne trzymanie się terminu usprawiedliwiania nieobecności, jest rażące i budzi sprzeciw Sądu.

Wskazać przy tym należy, że 3-dniowy termin na usprawiedliwienie nieobecności był zdecydowanie zbyt krótki, a Powiat bezwzględnie żądał jego dotrzymania. Nie uwzględniono choćby jakiejś szczególnej formy przedłużenia tego terminu, oczywiście uzasadnionej okolicznościami sprawy lub czegoś na kształt procesowego przywrócenia terminu do złożenia takich wyjaśnień. Brak takich rozwiązań utrudniał uczestnikom skuteczne usprawiedliwienie swej nieobecności na szkoleniach, a w wielu wypadkach wręcz uniemożliwił takie usprawiedliwienie.

Podnieść również należy, że na tle innych spraw, bo Powiat (...) wystąpił z kilkunastoma pozwami o zwrot sprzętu komputerowego, zachowanie i postawa pozwanej E. S. zdecydowanie wyróżnia się. Sąd nie może zgodzić się na identyczne potraktowanie osoby, która jednak chciała uczestniczyć w szkoleniach, wzięła udział w kilku zajęciach i usprawiedliwiła – chociaż po terminie wyznaczonym przez Powiat – swoją nieobecność z osobami, które w ogóle nie były zainteresowane szkoleniami, nie wzięły udziału nawet w jednym dniu szkoleniowym, a pobrany sprzęt albo sprzedały albo wykorzystywały go na cele sprzeczne z umową.

Konkludując, pozwana E. S. posiada w stosunku do powoda skuteczne uprawnienie do władania rzeczą wynikające z umowy użyczenia, albowiem nie istniały przesłanki do rozwiązania umowy i żądania wydania przedmiotowego sprzętu komputerowego, a ponadto żądanie powoda jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, nie zasługuje w niniejszym przypadku na ochronę.

Tym samym powództwo należało oddalić, o czym orzeczono, jak w sentencji wyroku.